

Oredništvo i uprava
ZAGREB MASARYKOVA 28a
telefon 67-80
Oredništvo i uprava
za Slovenijo i slovenski del
Julijanske Krajine
LJUBLJANA, Beogradska ul. 22.

MISTRA

Autonomija Podkarpatske Rusije

Dnevne novine su pred nekoliko dana objavile vijest, da je madžarski parlament prihvatio zakonsku osnovu o osnivanju autonomnoga vojvodstva Podkarpatske Rusije.

Tekst ovog zakonskog predloga još nije objavljen, ali se međutim naglašava, da se zamislio što sira autonomija, koja bi omogućila potpuno slobodan kulturni razvoj Europe ušlo u aktuelnu fazu. Put najprije do bi Podkarpatska Rusija još i dalje ostala u tjesnoj vezi s Madžarskom. U budimpeštaškim diplomatskim krovovima su uvereni, da je ova iznenadna odluka došla na pobudu Berlina, koji bi želio da Madžarska učini sve, kako ne bi bila Sovjetskoj Rusiji povod za bilo kakvou intervenciju. Priznanjem autonomije Madžarska će odzvući sovjetskoj propagandi argument, koji bi bio povoljan za njezinu akciju.

Ta je pretpostavka o mottima, koji su naveli madžarsku vlade na taj korak svakako najvjerojatnija, ako se ima u vidu monetar, kad je kod Madžarsa srušena ideja o podstavljanju autonomnoga položaja Podkarpatske Rusije.

Vješ je naime nego frapantna koincidencija između preporučja sovjetskog teritorija na radu Rumunjske, pripojenjem Besarabije i sjeverne Bukovine. Sovjetsko-madžarska granica po kojoj je došlo propuštanje Poljske time je prošrođena, a sovjetski pritisak na malog susjeda počinjen. U vrijeme kad tako brzo sazrijevaju mnogo veće i znamjene odluke, koje gotovo preko noći postignu stvarnost, nije dobiti nikakvo čudo da je i Madžarska odlučila da podstavljam autonomije sama rješiti – ili barem polučiti rješiti – jedan problem, koji bi, ako ona to ne učini mogao naći eventualno drugo, Madžarsima manje povoljno rješenje.

Tu je tendencija Madžarska pokazala već onoga časa, kad je nakon propusla Poljske postula susjed Sovjetske Unije. Ako ju je kasnije napustila, bilo je to orito isto, jer je sovjetska Unija svoju vanjskopolitiku akcijski bila uprila prema baltičkim državama i Finskoj. Kad je tamo završila svoju ekspanziju i okrevala se prema jugoistoku bilo je jasno, da tim časom dolaze u prvi red ona pitanja, koja su u tom sklopu rekla na svoje rješenje. Brzina, kojom je rješeno pitanje Besarabije i Bukovine, djelelova je u Budimpešti kao opomenu, ali smisao nije bilo teško shvatiti.

Precasno da se vidi kolika će biti na tonom i koliko će ona zadovoljiti putem podstavljanja Rusije, a načinjava je pitanje, koliko će s njome bili zadovoljni Sovjetska Unija. Na ta pitanja dati će odgovor daljnji razvoj dogadjaja.

Jos je jedna važna stran, koja iskorisna u vezi s davanjem autonomije Podkarpatskoj Rusiji, a to je pitanje postupka prema drugim manjinama, od kojih su naročito važne nemacka i slovačka. Interesantno je naime da je položaj Podkarpatske Rusije rješen zasebno, a ne u sklopu općeg manjinskog problema, koji problem igra važnu ulogu s obzirom na madžarsku manjinu u susjednim državama. Poznato je na pr. da su Slovaci napose nezadovoljni s madžarskim postupkom prema slovačkoj narodnoj skupini, pa da je to sporno pitanje znalo po primili i priljivo aktuelnu formu. A s druge strane i nemacka manjinu želi da se popravi njen položaj, kojim nisu ni u Berlinu zadovoljni. Što dolazi do izražaja i u njeničkom novinaru, istina u blagoj formi zbog vanjskopolitike povezanosti, ali ipak dovoljno jasno.

To se neki dan vidjelo u pisanju »Völkischer Beobachtera«, koji se u jednom stot dopisu iz Budimpešte osvrnuo na slučaj sa nemackim zastupnicima Hubayem i Vago-om. Oba predstavnika stranke streljastih krževa – koja je veoma blizu po svom programu nacionalno-socijalizmu isključivo su naime iz madžarskog parlamenta radi svog prisiljka statuta, o narodnosti, manjinama u Madžarskoj. Tako je projekt kvalificiran kao štetan po madžarske nacionalne interese u tolikoj mjeri, da su madžarska vlada i parlament smatrali potrebnim primjeniti na predlagaju kaznu isključenja iz parlamenta.

»Völkischer Beobachter« označuje je to »vrhunskim dogodjajem«, te je dodao da nadrodnost grupne u Madžarskoj gledaju u svoj daljnji razvoj s poudaranjem i da im je u stvari sasvim svedeno, što ispunjava njihove zahtjeve, jedino da je izvan svega dobro. Da će oni morati biti ispunjeni.

Nametnu svega može se zaključiti da će Madžarska potaknula no to, razumije se, vanjskih okolicnosti nastojati rješiti i pitanje ostalih manjina, naročito pitanje njezinske a potom i slovačke narodne grupe – o čemu je bilo sigurno govor u Salzburgu, budući da je to pitanje od velike važnosti i kompleksa problema srednje i jugoistočne Europe, koji se potčinju rješavati, jer je to i interesu samih velikih sila.

TEJDAN MEDJUNARODNE POLITIKE

OD SALZBURGA DO RIMA

Naša štampa kao i štampa ostalih evropskih država još se uvijek bavi odjecima i komentarima salzburških i rimskih pregovora, koji su jasno pokazali, kako je rješavanje problema podunavске i jugoistočne Europe ušlo u aktuelnu fazu. Put najprije rumunjskih, a zatim bugarskih i slovačkih državnika u Salzburgu, a zatim višečinje između rumunjskih državnika s talijanskim i Madžarskim, a s time naravno i odgovornost. U koliko ne bi došlo do zelenčica sporazuma, preostala bi arbitraža, pa bi Rim i Berlin sigurno našli brzo rješenje, kada što su ga našli i u Beču, kad je trebalo trediti pitanje razgraničenja između Madžarske i Slovačke.

Iznadnji tih država poglavljje o teritorijalnoj reviziji, sigurno je zaključeno, ali ostaje da se riješi pitanje manjina, na čemu su naročito Slovaci zainteresirani.

Manjinsko pitanje spojeno s teritorijalnom revizijom predstavlja srž spora između Rumunjske i Madžarske, i tu će sigurno biti teže naći sporazumno rješenje. Madžari traže mnogo. Rumuni budući za Madžare premašili – tako bi se moglo kratko i jednostavno definirati bit spora. Kako će se uređiti konacno i to pitanje, ne može se još reći, ali je svakako značajno, da je nemacko gledište, koje je i to kako mjerodavno i odlučno bliže rumunjskoj tezi nego madžarskoj. Njemačka ne tadi da su madžarski zahtjevi opravdani, ali samo dijelomično, dok odušiveno bacajuće, da bi se to pitanje imalo rješavati na principu ideje Sv. Stjepana, t. j. da bi Rumunjska moralna vratiti sve one zemlje, koje su prije rata bile savlasti dvojarske kraljevine. Time se to pitanje, već Njemačci ne riješilo, jer bi istodobno iskršlo novo pitanje samog i drugog oblika, a to nije cilj Hitlerova politike, koja teži za pravednim, prema tome i trajnim rješenjima.

Razlika između rumunjskoga i madžarskoga stanovišta je velika, to se nezaduši osobi u Rimu, pa ako ne dodati u određenom roku do sporazuma nakon izraživih pregovora između Budimpešta i Bukarešta, novine već, da bi Njemačka i Italija domile same odluku polovicom septembra.

Kako je sigurno da nova granica ne će sasvim rješiti pitanje narodnosti, grupa, to se već sada govori, da će se manjine, koje ostanu s onu stranu stare granice zajimati, pa bi se ponovo slučaj Južnoga Tirola, slučaj Besarabije, Litve itd., gdje je došlo do masovnoga seljenja manjina u njihove matične države.

Rumunjsko-bugarski spor je mnogo lakši. Čini se da će se pitanje Dobrane rješiti ostupanjem njenog južnorođenja Bugarskoj, koja bi – tako se isticalo u nekim listovima – dobila još neke kompenzacije na svim južnijim granicama i u vezi sa izlazom na Egejsko more.

Salzburg i Rim nisu, može se dakle reći, donijeli nikakvih konkretnih odluka, već je njihovo značenje u sugestijama i principima, postignuta između samih zainteresiranih država. Značenje je još u tome, što su sile osovine jasno pokazale da su one u prvom redu tako možda ne i jedino zvane, da određuju smjernice, kojima će se kretati daljnji razvoj na Balkanu i u Podunavlju.

No time nije naravno iscrpljen u potpunosti problem budućega uredjenja Balkana, već samo dijelomično.

BRETONCI USTVARJAJO SVOJODRŽAVO

BRETONIJA — NOVA DRŽAVA NA SEVERO-ZAPADU FRANCJE

Dne 27. t. m. je angleška agencija Reuter objavila vest iz Londona, da je bretonski narodni svet skleni razglasiti Bretoniju za samostojno državo. Po te vesti bi se razglasiti te samostojne države na francoskom teritoriju imela izvršiti ob ugodni politički priliki.

Ob istem času su liste prinesli poročilo iz glavnega bretonskoga lista »L'Heure Bretonnes«, ki izhaja v Rennesu, glavnem mestu Bretonije naslednje vesti:

Nemške oblasti so priznale samostojni obstoј Bretonije. Da bi popravili križevi, ki je Bretonija trpeža, pod francosko upravo skozi 150 let, so ustavnove posebno bretonsko oblast in ji postavile na čelo posebnega guvernerja Weyerja, ki se je nastavil u poslovju bivše prefekture u Rennesu. Bretonski narodni odbor je izdal sledećo deklaraciju:

1. Bretonski odbor izjavlja u imenu vsega bretonskoga naroda, da položaj Bretonije po vojini ne bo već pod nobenim pogojem isti kot je bil dosedaj. Režim, ki je Bretonce tlačil, je za vedno izginil.

2. Bretonski narodni odbor bo ob dolocenem času proglašil Bretonijo za

Narod, koji se odreće ma i jedne stopi krvlju i smojem otaca svojih natopljene zemlje nije dostojan da se nazivlje narodom

MANJINSKI PREGLED

Dr. MAČEK DEPUTACIJI SLAVONSKIH NIJEMACA

»Slavonski Volksbote«, glasilo slavonskih Nijemaca piše, da je jedna njemačka deputacija na čelu s Branislavom Altgayerom sudjelovala u Zagrebu na proslavi rođendana i imendana dr. Mačeka. Dr. Maček je primio vrlo srđano delegaciju u subotu 20. VII. u svom stanu. Odgovarajući na čestitku Altgayerovu dr. Maček je – veli se u »S. V.« – rekao da su države čovječja tvorba, a narodi djelo Boga, te da svaki narod mora čuvati svoj jezik, svoju kulturu, svoje običaje, i navike, svoju unutrašnju osobujnost, bilo da živi u vlastitoj ili u drugoj državi. On jamči, da Nijemci u Hrvatskoj ne će imati nikakvog razloga da se žale. Dr. Maček se zadržao u razgovoru sa svakim pojedinim članom delegacije na njemačkom jeziku.

VOJVODJANSKI MADŽARI OSNIVAJU SVOJ MUZEJ U NOVOM SADU

Madžarske društva u Novom Sadu odlučuju su da zajednički organiziraju kulturni muzej vojvodjanskih Madžara. Muzej će među ostalim sadržavati sve novine i publikacije, koje izlaze u Jugoslaviji na madžarskom jeziku, te sve publikacije (knjige, brosure, novine itd.), koje izlaze u Jugoslaviji ili iznozemstvu na madžarskom ili kojemu drugom jeziku, ako se bave pitanjima, koja inteziraju Madžare u Jugoslaviji. Osim toga počoranit će se u muzeju različiti predmeti madžarskog pučkog umjetnog obrta, a predviđeno je i sabiranje krovaka, pjesama, pučkih pripovijesti, začinim godišnjih izvještaja madžarskih kulturnih organizacija i kulturnih ustanova, familijskih kronika znamenitih madžarskih porodica, koje potječu iz Vojvodine.

NJEMAČKO ODLIKOVANJE SENATORA GRASSLA

»Deutsches Volksblatt« (Novi Sad) javlja, da je obravnik njemačkog poslanstva u Beogradu dr. Gert Feine, kao izaslanik njemačkog poslanika von Hebra, na svetim način predao senatoru dr. Grasslu predsjedniku njemačke školske ustanove u Jugoslaviji, zlatnu plaketu Auslands-instituta u Stuttgartu. Tom prilikom je dr. Feine predao dr. Grasslu i ručno pismo predsjedniku spomenutog instituta dr. Ströhlinu, u kojem se ističe zasluge dr. Grassla za Nijemce u Jugoslaviji. Senator Grassl Zahvalio se na daru i izjavio je, da će se do zadnjeg dana žrtvovati za dobrobit njemačke narodne manjine u Jugoslaviji.

NIJEMCI U KOŠEJVU TRAŽE STUDENTSKI DOM

Dne 2. kolovoza o. g. treba doći na dražbu u Koševju »Studentski dom«. Tim povodom su, kako javlja »Deutsche Nachrichten«, Josef Schöber, predsjednik tvrtke Lesna industrija, kao grupni vodja kočevskih Nijemaca, i dr. Georg Röthel, liječnik, koji pretstnik bivšeg saveza »Njemačkih studenata u Koševju«, podnijeli nadležnom ministarstvu predstavku.

U predstavci se traži, da se spomenuti dječaci dom preda jednom za tu svrhu osnovanom savezu. Veli se, da je spomenuti studentski dom bio i prije vlasništvo kočevskih Nijemaca, kojima je bio oduzet i predan »Slovenskom dječaku domu«. U vezi s time traži se, da ministarstvo načloži okružnom sudu u Koševju, da opozove najavljenu dražbu i da se »Studentski dom« sa cijelim inventarom, koji je posjedovao g. 1919. prilikom oduzimanja, vrati Kočevskim Nijemicima.

Već stoljeti se se Angleži in Francozi borili za posest Bretonije dokler ni do končno prišla ta zemlja u posest Francije 1. 1532. Za časa francoske revolucije se so Bretonci uporno borili proti republikancima na strani monarhistov. Ob minuli svetovni vojni se je bretonski narodna zavest ponovno vzbuđila. Septembar 1939. pa je bretonski narodni odbor izdal manifest u vsej svetovnoj državi i da se »Studentski dom« sa cijelim inventarom, koji je posjedovao g. 1919. prilikom oduzimanja, vrati Kočevskim Nijemicima.

Po pisanju švicarskega lista »Basler Nachrichten« je Nemčija že priznala samostojnost Bretonije. Po sporu izvrsnoga odbora bretonskoga narodnog država ter uređido razmjerje do Francije in Nemčije.

TEMELJI NOVE EVROPE

U OČIMA NJEMAČKOGA PUBLICISTE

Karl Megerle, diplomatski suradnik »Berliner Börsen-Zeitunga«, napisao je u svom listu, u brojevima od 13. i 14. VII., opširan prikaz o temeljima nove Evrope, o kojoj se u posljednje vrijeme raspravlja. Prikaz ne samo aktualni nego i veoma karakterističan, jer se iz njega jasno vidi, kako Nijemci zamislijaju uređenje buduće Evrope, svu svoju ulogu u njoj i odnos prema ostalim, napose prema malim narodima. Radi toga prenosimo poglедe njemačkoga publiciste, pri čemu smo se, zbog omeđenog prostora, ograničili na bitnije dijelove. — (Ur.)

»Slom starog reda u Evropi — veli Megerle — potpun je. Francuska, politički oslonac tog reda, sama napušta dosadašnji sistem i pokušava se prilagoditi novim formama. Slom i preorientacija prešla su već s vojnog i političkog polja na privrednu i socijalnu polje. Opazuje se, da sve evropske države uvijek potrebu novih forma i pokazuju želju, da se prilagode promjenjivom svijetu. Evropa je pobjedom Njemačke i njenog saveznika ponovno stekla svoju političku ravnotežu u središtu kontinenta i osjeća, da je time završen razvoj mnogih stoljeća i da nastupa nova epoha. Između straha i nade, u napetom očekivanju, kakvo mjesto i kakve funkcije treba da im dene historijski preokret u jednom novo uređenju svijeta, pitaju se srednje i male države, kakvi su temelji nove Evrope. Danas se još ne može govoriti o teritorijalnim i drugim promjenama, koje moraju biti povezane s pomicanjem evropske ravnoteže od zapadnih granica k srednjevrškoj osovini. Ali već danas se opažaju izvjesni temeli i polazne točke, pa se može konstatirati, da europski narodi mogu s pouzdanjem očekivati novo vrijeme.«

Bez obzira na doprinose, koje pobjednici u ovom ratu zbole pružali u novoj izgradnji Evrope, i na suradnju, na koju su pozvane i druge države, postole već danas izvjesni objektivno-stvarni i politički predviđeni, koji zahtijevaju novu europsku solidarnost i zajednicu. U vrijeme modernog prometa i moderne privrede, a prije svega u vrijeme moderne ratne tehnike i strategije, svatko osjeća da je Evropa previše mala, a da bi moštva, kao do sada ostati raskomadana u mnogobrojne jedinice, nesposobne za život; da bi mogli biti podijeljeni u neprijateljske tabore i u samoubilačkim ratovima izgubiti sa svojom snagom i svom položajem u svijetu. Sve to spoznaje prisiljavaju na evropsku solidarnost; zahtijevaju, da se uspostavi jedno novopriredno i prometno-geografsko veliko područje. Ovaj rat pokazao je malim i srednjim državama Europe, koliko je opasno živjeti između suparničkih vlasteljstava. Slom demokracije s njenom fikcijom o mehaničkoj jednostini pojedinaca, kao i o jednostanku malih i najmanjih država, vodeći načinac istodobno predstavlja slom jednog preteranog nacionalizma i nezdravog političkog individualizma malih naroda.

Priredni i vojni tereti, koji su zahvaljujući toj fikciji lezali na plećima malih država, pokazali su se kao besmisleni, a u stanovitim slučajevima i kao veoma opasni. Pored toga, sve javnosti se uvijaju, da se vise ne mogu obratiti dosadašnji socijalni, privredni i politički sistemi, i da je potrebno ispitati i prilagoditi unutrašnje režime pojedinih naroda. Većina evropskih država teško se oslobađa starog reda i doprišnju bolne žrtve u svom skretanju k novom uređenju. Mi smo na ovom mjestu često naglasili, da su neutralne e-vropske države jedino dobivojno, a djelomično silom postale članovi i garantii Versailleskog diktata. Sa silom tog diktata sršu se i njihov svijet, a samo pošteno odlučno i lojalno napuštanje prošlosti pružiće i mogućnost, da postanu slobodni i korisni članovi evropske zajednice. To će za mnoge od njih značiti duboku revoluciju njihovog dosadašnjeg mišljenja i djelovanja. Međutim, s nekoliko govora, odredba i površnih gestova one ne će izvršiti svoju dužnost. Potreba je poštovanja i duboka spoznaja o unutrašnjoj obnovi, napuštanju oporuznosti i preteranog političkog i pri-vrednog nacionalizma, kao i priznavanje principa, da se časti jedne male države ne protivit njenoj spremnosti, da se povjeri vodstvu i zaštiti velikih država.

NJEMAČKA I MALE DRŽAVE

Nikto danas više ne osporava, da su Nijemci i Italija pozvane, da provedu novo uređenje Evrope i preuzmu njen vodstvo. Same cijenice i, kao što se možemo nadati, europska narodna zajednica predat će taj zadatak. Što se tice Njemačke, ona je kao i njen talijanski prijatelj spremna i sposobna pružiti svoj doprinos za dobro svijetu. Ona nije samo pobjednik nad versailleskim sistemom, već i država, koja može Evropi mnogo pružiti.

Ona donosi Evropi mir, osiguranje i zaštitu protiv tadijskih vanjkih utjecaja, protiv unutrašnjih evropskih zapletaja i protiv vanjkih gospodarskog pristika. Ona uklanja suparništvo velikih sila, od koga je trijela Evropa, a i male i srednje države, u toku od nekolicinu stoljeća.

Savez država osovine te jasno i trajno razgraničenje interesnih sfera između Reicha i Sovjetskih Unija pružaju punu mogućnost, da se izvrši politička reorganizacija Evrope, a da ne dodje do

»Berliner Börsen-Zeitunga«, napisao je sa za pravednost, sve će to koristiti cijeloj Evropi.

HRVATSKI DNEVNIK O CLANCIMA KARLA MEGERLE

Vrlo je značajan ovaj članak Karla Megerle-a — veli »Hrvatski Dnevnik« postoje prenalo cijeli prikaz njemačkog publicista. »Ova put nalazimo se zapravo pred zbijenom studijom, koja uadi o predmetu vrlo široki dimenzija. Taj predmet je nova Evropa, ili, kako ga Megerle zove, »nova europska solidarnost i zajednicu a na drugom mjestu evropska narodna zajednica. Megerle također daje narodni karakter i time, što na dva mesta gotovo doslovno kaže, da u toj zajednici »ni malo naroci neće morati da napuste svoje dobrobiti i svoje narodite karakteristike. Ali Megerle se na pomoći obara protiv »pretjeranog nacionalizma, nezdravog političkog individualizma i privednog nacionalizma malih naroda.« Megerle također tvrdi, da je slomon demokracije došlo je do sloma takvog nacionalizma i fikcije o jedinstvu. Poslije toga, Megerle vidi niz psiholoških preduvjeta, koji zahtjevaju novu evropsku zajednicu.

Raspaljavajući o tom, što Nijemci može pružiti Evropi, Megerle ističe osobito:

1. Mir, sigurnost i zaštitu protiv tadijskih utjecaja i unutrašnjih evropskih zapletaja;
2. Nove gospodarske ideje i oprobani gospodarski sistem, koji počiva na radu i prouzvodjaju, a ne na slučajnom posjevanju kapitala;
3. Nove socijalne ideje... koje se zaštite u uklanjanju klanske borbe, pluto-kracije, kapitalizma i u uvodjenju kontrole i vodstva u radu i kapitalu.

To su elementi, koji su samo nabenici, jer se u novinskem članku drugo niste moglo.

Megerle ne iznosi samo ono, što Nijemci može pružiti, nego i ono što će se tražiti od članova buduće evropske zajednice. On tu ističe priznanje »jednog laskog vodstva.« Pored napuštanja starih sistema tražit će se i nesto više, jedna duboka unutrašnja preobrada politička, gospodarska i socijalna. Osobito je karakterističan ujet »prihvatanje principa, da se časti jedne male države ne protivit njenoj spremnosti, da se povjeri vodstvu i zaštiti velikih država.«

Megerle je izdvojio nagnaso, da još moguće govoriti o teritorijalnim promjenama, koje su povezane s promjenama srednja evropske ravnoteže, a kojih će još biti.

»Hrvatski Dnevnik veli na koncu: Organizacija buduće Evrope mora biti organizacija za lude, a ne za predmeti ili bogove. Stoga i njezina provedba u njezinu stabilnosti zavise o ljudskim elementima, koje će u sebi sadržavati, i o zadovoljstvu vjećne težnje ljudi i naroda, a osobito malih naroda, za pravilicom. S time sigurno računaju i organizatori buduće Evrope.«

POLITIČKE BILJEŠKE

PITANJE POKRATKA NIJEMACA IZ SJEDINJENIH DRŽAVA

Američka novinska agencija United Press donijela je nedavno ovu vijest: Pošto je »Chicago News« iz Berlina izdavala se na pisanju lista »Das Schwarze Korps« o Nijemcima u raznim krajevinama.

Ovali list kaže da danas Nijemci raspolaže već tako prostranim teritorijem i takovim uslovima za život da se milijuni Nijemaca koji su emigrirali u strane zemlje mogu sada da vrate u svoju domovinu. U listu se dalje veli da se u izvjesnim nacističkim krugovima raspaljava pitanje vraćanja Nijemaca iz Sjedinjenih Američkih Država u Reich. Stotine hiljade a možda i više milijuna žitelja Sjedinjenih Američkih Država koji su porijeklom Nijemci trebalo bi da se vrate u Nijemcu, bez obzira na pomećaj koji bi ovakve prebacivanje izazvalo u društvenoj strukturi današnje Amerike.

Zivot u budućoj Njemačkoj sigurno će biti takav, da će imati mnogo privlačnosti za sve Nijemce koji su rasjedani po svijetu. Ovakva Nijemaca, naravno, bit će Njemačka.

POPOLO D'ITALIA O RAZPOLOZNU V ITALIJU

»Popolo d'Italia« z dne 28. jula je omjenil članek, ki je nedavno izšel u »News Chronicle«. Ta engleski list je napisan, da se u Velikoj Britaniji mnogi čudilo, zakaj se vojna proti Italiji ne vodi bolji energično. Engleski liberalni list pravi, da bi bilo treba voditi vojno proti Italiji odločnije, že zaradi tega, ker je Italijanskom narodu ni nikakega navdušenja za vojno, kar predstavlja predpogoj za hiter konec vojne. List trdi, da so zadnji letalski napadi znatno deprimirali siroke mase italijanskoga naroda. List zahteva, da se vojne proti Italiji vodi bolji energično, in dodaja, da je uverjen, da bo u Italiji »počila osvranje, da bo u Italiji«

za sakupljanje starog željeza u Italiji.

Zbog intenzivne akcije u Italiji u toku ove godine bit će sakupljeno oko 400.000 tona starog željeza, prema 300.000 tona u godini 1939. Raspodjela starog gvođa se vrši preko ustanove »Ente Distribuzione Rottamazione (Endrot)«, koja je organ ministarstva za naoružanje

Zarobljenici na radu

Njemačka agencija DNBjavila: Vladim savjetnik dr. Helb piše u »Reichsberarbetsblattu« o upotrebi radne snage ratnih zarobljenika u okviru međunarodnih propisa, između ostalog

Za vrijeme žetve godine 1939 svakog mjeseca prosječno bilo je zaposleno oko 300.000 poljskih zarobljenika. Radna snaga poljskih zarobljenika bila je zaposlena u februaru 1940 godine u poljoprivredi 843 posta, u šumskom privredi 24 posta, na drugim radovima na selu 32 posta u zanatskoj privredi 102 posta. Početkom proljeća poljoprivredni radovi bili su najvažniji. U aprili 908 posta poljskih zarobljenika bilo je upostljeno u poljoprivredu. Kada je vodja Reicha izdvojio naredjene da se potiski zarobljenici ne smatraju viši zarobljenicima, onda su oni nastavili rad u poljoprivredi kao civilni radnici.

Zarobljenici iz zapadnih država zaposleni su još u punoj mjeri. Dva mjeseca nakon početka vojnih operacija bilo je preko 250.000 zarobljenika zapadnih država zaposleno u poljoprivredu. Od tih zarobljenika sada je zaposleno 53 posta na poljoprivrednim i šumskim radovima, a 47 posta u raznim obrtima.

TALIJANSKE OSNOVE O GRADNJI ŽELJEZNICE KOJA BI IZRAVNO VEZALA RIM S CARIGRADOM

U talijanskim ujerodavnim krugovima raspravlja se o zamašnoj osnovi, koja bi imala ostvariti prevoznički izdajata. Radi se o novoj transbalkanskoj željeznicu kojom bi se uspostavila veza između Rima i Carigrada. Veza Italije s Balkanom: Bliskim Istokom je prilično nepovoljna, u koliko se ne odnosi na morski put.

Nova željezница preko Balkana skratila bi taj veliki zaobilazni put. Prije svega potrebno je izgraditi željezničku mrežu u samoj Albaniji, koja je danas jedina zemlja u Evropi bez željeznic. Do Albanije se može samo morem. Kopneni veze vrlo su teške. Osim toga, Albanija ima malo uporabljive ceste. Talijani sada gradu novu morsku cestu, a staru je datuma ogradili u južnom smjeru do Kavala i Fieri. A odatlo do Valone.

Prema osnovi koja se sada proučava, imala bi se uspostaviti voza između Brindisijsa i Valone za provoz vukava. I zv Ferry-boat. Na tom je dijelu Jadran najuži. Ferry-boat imao bi pravilni samo 110 kilometara. Osim toga, Albania ima malo uporabljive ceste. Talijani sada gradi novu cestu, a staru je datuma ogradili u južnom smjeru do Valone. Novi željeznički prugu u Talijansku željezničku mrežu.

Od Valone bi se imala sagraditi nova 160 kilometara duga pruga do Florine u Grčkoj. Za spor između Florine i glavne solunskog pruge trebalo bi položiti samo 100 kilometara tračnice. U svomu bi se imalo 260 kilometara tračnice da se uspostavi izravna veza Rim-Carigrad, naime projektirana transbalkanska željezница.

Ta bi željezница bila — vele u Italiji — od najvećeg značaja i za druge balkanske države. Premda se ne bi dočicala Jugoslavije, ipak bi se cijela Južna Srbija mogla njome koristiti. Od Bitolja i Južnog Srbije do Florine imamo samo 30 kilometara. Između tih dva mesta postoji i danas željezница ali samo lokalnog značaja.

Što se tiči Bugarske ona bi imala izgraditi samo 80 kilometara dugi krak od Sofije do Kumanova u Jugoslaviji, da priključkom na glavnu solunsku prugu dobije željeznički spoj s Jadranom. Time bi se njezina stara težnja za izravnim izlazom na Egipatsko more barem u ovom obliku ispunila.

Dru se, da će troškovi za ostvarenje te osnovne iznosišti pola milijardi lira. Najveći dio bi snosila Italija, a ostalo Grčka. Time se, veli se, konačno ostvarila brza i izravna kopneni veza između Italije i balkanskog jugoistoka, te se naglašava, da će to osnovno biti prije i kasnije izvedena.

TALIJANSKI INTERES ZA GOSPODARSKU SLOGU

Salsano Vincenzo, diplomirani pravnik i slušač Orientalnog instituta na sveučilištu u Napulju, gdje profesor Missoni podrijetlom Dubrovčanin predaje hrvatski jezik, obratio se — čitamo u Hrvatskom dnevniku — na »Gospodarsku Slogu« s molbom, da mu pošalje svu literaturu, jer želi da o »Gospodarskoj Slogi« napiše raspravu. Pismo u prijevodu glasi:

»Po nagovoru prof. Missonija i drugih profesora prava na Kr. sveučilištu napisati monografiju o »Gospodarskoj Slogi«, organizaciji, koja je živo zainteresirala ministra Bottaija za vrijeme njegova posjeda Jugoslavije.«

Povjedovanjem od prof. Missonija pišem vam, da mi pošaljete potrebitnu zbirku za kompletan studij Gospodarske Slogi. Nadam se, da ćeete mi vašu stručnu suradnju staviti na raspabilje, da ćemo uspišno obavim studij, koji će sigurno ozivjeti kulturnu suradnju Talijana i Hrvata.

Zelim u toj stvari obraditi ove četiri točke:

Prvo: povijest Gospodarske Slogi, druga strukturu Gospodarske Slogi, treće akciju Gospodarske Slogi i postignute rezultate, četvrtvo, pravni odnos Gospodarske Slogi prema državi.

Molim vas, da mi po mogućnosti pošaljete publikacije, koje obrazuju ove četiri točke da imam točan pregled ove zanimljive hrvatske organizacije.«

Hrvatski dnevnik još napominje, da se s obzirom da je to prvi slučaj iz Italije, u kom se pokazuje interes za »Gospodarsku Slogu« tom pismu pridaje zaslужena pažnja.

